

„Dbając o planetę, dbasz o swoją przyszłość”

Streszczenie rozdziałów

1. Zdrowa planeta i środowisko – definicje

Rozdział jest poświęcony zdefiniowaniu pojęcia „zdrowa planeta”. Określa podstawowe informacje o zmianach klimatu, wymaganiach wobec gleby, wody i bioróżnorodności, które są kluczowymi elementami przyjaznych człowiekowi warunków życia. Naukowe dowody wskazują, że to działalność człowieka jest głównym czynnikiem odpowiedzialnym za obecne zmiany klimatu – wzrost temperatury Ziemi i gwałtowne zjawiska pogodowe. Wpływ klimatu na żyzność gleb, obieg wody w przyrodzie i bioróżnorodność jest znaczący, ale przechodzenie na bardziej ekologiczne i zrównoważone metody gospodarowania może ograniczyć degradację środowiska, a także zwiększyć korzyści zdrowotne i ekonomiczne.

2. Zagrożenia dla równowagi środowiska i człowieka

Rozdział omawia dziewięć najistotniejszych zagrożeń dla równowagi środowiska i życia człowieka, poczynawszy od zmian klimatu, środowiska glebowego, wodnego, przez trudności w pozyskiwaniu pasz, ocenę wpływu rolnictwa na bioróżnorodność, po zagrożenia związane z odpadami czy źle prowadzoną gospodarkę energetyczną. Podkreślono negatywne znaczenie dezinformacji w ocenie zmian klimatu, działalności człowieka oraz w prawidłowym żywieniu.

3. Znaczenie zrównoważonych działań dla zdrowia człowieka i ochrony środowiska

W rozdziale podkreślono konieczność synchronizacji działań prozdrowotnych w żywieniu człowieka i systemu produkcji żywności – z uwzględnieniem ochrony środowiska i potrzeb człowieka. Przedstawiono zalecenia i przykłady dobrych praktyk w żywieniu. Omówiono narzędzia wspierające wdrażanie zrównoważonej produkcji rolniczej. Te działania realizowane są na trzech poziomach: unijnym (wspólnotowa polityka rolna), krajowym oraz regionalnym, promują prace sprzyjające ekologizacji rolnictwa, ograniczaniu wpływu zmian klimatu oraz ochronie zasobów naturalnych i bioróżnorodności, zapewniając jednocześnie opłacalność dla rolników.

4. Przykłady dobrych praktyk zrównoważonego rozwoju

Dobre praktyki to sprawdzone wytyczne wspierające realizację wszystkich celów zrównoważonego rozwoju. Zapewniają one odpowiedzialne i bezpieczne dla środowiska działania różnych firm z poszczególnych branż i sektorów. W ślad za unijnym ustawodawstwem powstały polskie opracowania odnoszące się do całości zagadnień rolniczych, np. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej (wyd. MRIRW) czy Zwykła Dobra Praktyka Rolnicza (wyd. MRIRW, FAPA). Kodeksy tworzą zbiór przyjaznych środowisku praktyk, które zapewniają zrównoważony rozwój w sferze produkcji rolniczej i mają na celu podniesienie wiedzy o ochronie wody, gleby, zasobów środowiska (powietrza, krajobrazu), a przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa surowców rolniczych i tym samym żywności.

Bezpieczeństwo żywności było na ogół utożsamiane z ostatnim etapem przetwarzania, czyli produktem finalnym. W chwili obecnej wymagania konsumenta i przepisów określają bezpieczeństwo w zależności od wszystkich etapów produkcji. Z uwagi na konieczność zapewnienia bezpiecznej produkcji i ochrony środowiska w celu zapewnienia wysokich standardów w poszczególnych procesach produkcji opracowano i zunifikowano już szereg szczegółowych zaleceń dobrych praktyk. Równolegle jednak musi podążać legislacja, aby zapewnić atrakcyjność i opłacalność zawodu rolnika.

5. Przykłady korzystnych inicjatyw energetycznych

W rozdziale omówiono przykłady racjonalizacji użytkowania energii zmierzające do dekarbonizacji systemu energetycznego. Kluczowe działania obejmują promowanie efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, budowanie zintegrowanych sieci energetycznych oraz wykorzystanie innowacyjnych technologii, takich jak zielony wodór czy wykorzystanie alg jako alternatywnego źródła energii.

6. Podsumowanie

Sposób produkcji żywności, charakteryzujący się intensywnym użyciem nawozów sztucznych i pestycydów oraz wysoką emisją gazów cieplarnianych, jest przyczyną konieczności zmiany systemu produkcji i konsumpcji żywności w kierunku zrównoważonego systemu żywnościowego. Zaproponowano transformację systemu produkcji żywności uwzględniającą zmniejszenie zagrożeń cywilizacyjnych i ochronę planety. Transformacja ta, oparta na agroekologii i suwerenności żywnościowej, wymaga długoterminowego planu, zmiany systemów finansowania rolnictwa i szeroko zakrojonej edukacji społeczeństwa.